

Ylösten sukuseura

Löytöjä Pieksämäen seudun historiasta

Historia on aina kiinnostanut minua. Niinpä, kun Pieksämäellä kirpparilla kierrellessäni silmiini osui 870-sivuinen järkälemäinen kirja "Pieksämäen seudun historia 1", Pekka Lappalaisen teos vuodelta 1961, osti sen heti ja kotia ehdittyäni rupesin sitä oitis selailemaan.

Kirjasta löytyy useita viittauksia Ylösiin ja poimin niistä sellaisia, jotka liittyvät omaan Ylösten sukuhaaraan. Isäni, salaojateknikko **Heikki Ylönen** (1921-1994) on numerolla 968 sukukirjassa. Hänen isänsä **Herman Ylönen** (1874-1935) on **Jussi Ylösen** pojanpoika. Yhdessä kirjan tekstissä viitataan tähän **Jussi Ylöseen** (1793-1868), sukukirjassa perheestä 961. Jussi syntyi 1793 Hankasalmella Sauvamäen kylän Heinäahon talossa.

"Erikoisen ryhmän talollisten ryhmässä muodostivat ns. yhtiömiehet. Yhtiömies oli yleensä talonosakkaan asemassa, joskin yhtiösopimukset usein tehtiin myös määrävuosiksi. Vuodelta 1827 on säilynyt seuraava kirjallinen yhtiösopimus:

Minä Juho Ylönen, verotila n:o 6 Pieksämäen kirkonkylässä, otan torpparinpojan Niilo Kaipaisen yhtiömiehekseni samaan ruokakuntaan kanssani viideksi vuodeksi tästä päivästä lähtien ja edelleen niin kauan kun Kaipainen täyttää seuraavat ehdot:

- 1. Kaipaisen tulee olla käsillä työhän kun niin määrätään*
- 2. Kaipaisen tulee tuoda kaikki se irtain omaisuus, mikä hänelle kuuluu veljiensä yhteisomaisuudesta, tänne, missä se pannaan yhteen minun irtaimen omaisuuteni kanssa. Hän ei saa vähäkään omaisuuttaan hävittää, uhalla, että sopimus purkautuu*
- 3. Jos Kaipaisen tytär Maria Elisabet sopimusaikana menee naimisiin, tulee hänen saada myötäjäisiksi lehmä, lammas ja tavalliset vaatteet kuten tapana on*
- 4. Kun sopimus joskus raukeaa, Kaipainen tai hänen vaimonsa saa 1/5 kaikesta talon irtaimesta omaisuudesta. Mikäli kumpikin heistä on kuollut, ei tytär saa muuta kuin em. myötäjäiset*
- 5. Mikäli Kaipainen yhtiöaikana vie omaisuutta talosta tai muutoin osoittautuu kelvottomaksi työhön, sopimus raukeaa ja hän menettää 1/5 omaisuudestaan.*

Pieksämäellä 31.3.1827

Juho Ylönen

Niilo Kaipainen "

Jussi Ylönen ja vaimonsa **Liisa Liukkonen** mainitaan Pieksämäen rippikirjassa 1827-1837 Kirkonkylä 6 (16) Kumbuis. Kumpusen talo mainitaan nimeltä tässä rippikirjassa. Samasta talosta löytyy myös Niilo Kaipainen, synt. 1799 ja hänen vaimonsa Maria Jalkainen, mutta heidän rippikirjamerkinnät on vain vuosilta 1828 ja 1829. Liekö yhtiösopimus sitten loppunut jo kahden vuoden jälkeen? Vuonna 1830 Niilo Kaipainen ja vaimonsa Maria Jalkanen mainitaan Pieksämäen rippikirjassa 1827-1837 Niskamäki 2 talossa. Myöhemmin Jussi Ylösellä on Kumpusen talossa (Kirkonkylä 15) piikana vuonna 1849 rippikirjan mukaan Niilo Kaipaisen tytär Maria Elisabet Kaipainen.

Ennen Kumpuselle tuloaan Jussi Ylönen ja hänen vaimonsa Liisa Liukkonen on merkitty Pieksämäen rippikirjaan vuosilta 1816-1826 Niskamäki 1 talossa vuoteen 1825 saakka. Samaan taloon on tullut myös Niilo Kaipainen vuoden 1825 ajaksi (merkintä hänen kohdallaan on "värd"), eli Jussi ja Niilo tunsivat toisensa Niskamäen ajoilta ja muuttivat ilmeisesti yhdessä Kumpuselle.

Kumpusen talo on ollut kirkonkirjoissa usealla nimellä ja numerolla: Kirkonkylä tai Surnuinmäki. Rippikirjassa 1859-1868 se on Surnuinmäki 11 (föret Kirkonkylä 8) maininnalla. Jussi Ylönen ja Liisa Liukkonen on tässä rippikirjassa mainittu ja heidän kohdallaan on kuolinmerkinnät myös: Jussi kuoli 4.7.1868 ja Liisa 20.4.1867. Jussi Ylönen ja hänen vaimonsa Liisa Liukkonen kuolivat nälkävuosina 1867 ja 1868 nälän ja lavantaudin yhteisvaikutuksesta.

Raija Ylönen, Pieksämäki 2018